

PROPRIETAR-DIRECTOR

Dr. AUGUSTIN POPA

Redacția și administrația
BLAJ, JUD. TÂRNAVA MICĂ

INSERATE:

Un șir garmond: 6 Lei. La
publicări repetate după
invoială

Unitatea

REDACTOR

Prof. DUMITRU NEDA

Foie înscrisă în Registrul de
publicații al Trib. Târnava-Mică
sub Nr. 2-1938.

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 200 Lei

Pe 6 luni . . . 100 Lei

Pentru străinătate 400 Lei

Foie bisericească — Apare în fiecare Sâmbătă

Doamne, nu sunt vrednic...

(+). Veacurile creștine toate au privit în toată vremea cu venerație spre sutașul roman din Capernaum, mluit de Domnul prin vindicarea slugii sale carea cumplit se chinula. Mai ales însă sufletele cucernice, apropiindu-se de Masa Sfântă, au repetat cu sfială și încredere cuvintele aceluiasi om al armelor atât de smerit cu inima: Doamne nu sunt vrednic (Mt. 8. 8). — Și nici că se poate o mai potrivită stare sufletească pentru primirea cu cuvință a Dumnezeușului Oaspe.

1. Nu numai pământeanul născut din femeie și supus slăbiciunilor, dar nici cel mai de seamă. Inger al cerului nu-l îndreptățit să creadă că e într'adevăr vrednic să sădășluască în casa sufletului său pe Răstignitul înviat din morți. Mai mult: să se uniască atât de intim cu Cuvântul întrupat, cum se întâmplă aceasta în sfânta împărtășanie, al cărei rod este îndumnezeirea omului într'o măsură care-l face pe acesta privilegiat puterilor celor de sus, văzătoare de realități ce scapă vederii muritorilor. Cu toate acestea Hristos Domnul n'a pregetat să rândulască taina Sf. Euharistiei, rămânând cu, și pentru cel botezat într'u nume lui, cu dor dorind să le fie hrană, lumina, isvor de tărnie în încercări și mângăiere în ceasuri de restriște. — Cât de mult ar trebui să adânciască creștinul îndemnul sf. Ioan Gurădeaur: Faceți-vă o inimă de aur! Asta în vederea primirii cât mai dese, și după puteri și har, cât mai cu vrednicie, a Dumnezeușului care se pleacă la făptura sa și i-se împărtășește pentruca, după vorba sf. Atanasie cel Mare, s'o îndumnezeiască și pe ea.

2. Pe împăratul Frideric Barbă-Roște, spune-se, i-ar fi poftit odată la vânatoare unul dintre boerii din preajma sa. Sosit la casa de vânatoare a celui ce-l poftise, a fost condus la apartamentele ce-l erau rezervate. Împăratul însă înainte de a se așeza în ele, a aruncat o privire cercetătoare asupra chilțiilor. Și care nu i-a fost indignarea când a văzut păreții cu paianjeni: „Aici pot fi găzduiți cel mult câinii mei de goană, dar nu eu”. Și a făcut cale întoarsă. — Ferească cerul să silească cineva pe împăratul Hristos să intre într'o inimă încărcată de păcate grele! Unul ca acesta, după spusa Apostolului, judecată lui își mânăncă și își bea. Dar trebuie făcut totul ca, pe cât numai se poate credinciosul ce se cumlinecă (și cu atât mai vărtos preotul care aduce și sf. jertfă) să fie purificat chiar și de păcate ușoare. Quotidiană vilescunt. Până și lucrurile cele mai mărețe și mai sfinte, dacă le avem mereu la îndemână, le primim mereu și ne atingem mereu de ele, devin cu vremea oarecum banale pentru noi, întrucât nu ne storfăm să le înțelegem tot mai bine și să le prețuim tot mai mult. Aici e iocul să se ispitească omul pe sine sincer și serios, și așa din Pâine să mânănce și din Pahar să bea, cum ne învață Apostolul Neamurilor.

Reforma școalei

Insemnări pe marginea noii legi a învățământului primar și normal

(=). Avem o nouă lege a învățământului primar și normal. Expunerea de motive anunță că nu va rămânea singură. Va fi urmată de altele, care vor reorganiza celelalte ramuri ale educației naționale. E vorba de „o reformă mai îndrăznească și mai conformă cu trebuințele noastre specifice” decât au fost cele din trecut.

Ne bucurăm de acest început și așteptăm cu vie nerăbdare continuarea. De sigur, în nădejdea că această reformă va îndrepta marile neajunsuri ale școlii românești de astăzi și va reuși să dea educației naționale îndreptarea sănătoasă și statornică de care are atâta nevoie.

— Nu-i necesar să stăruim din nou asupra bolilor grele de care a suferit învățământul nostru în ultimele decenii. S'a făcut acest lucru destul de des în coloanele gazetei. De asemenea renunțăm la expunerea principiilor care, după a noastră părere, ar trebui să călăuzească această operă de însănătoșire sufletească a tinerelor generații, în grija cărora rămâne viitorul țării și al neamului. Paține teme se vor găsi desbătute mai des și cu mai multă căldură în paginile noastre decât tocmai aceasta. Fiindcă mai mult chiar decât prezentul cu problemele și durerile lui, ne interesează viitorul, către care avem așintite toate privirile și grijile.

Cetitorii noștri știu, prin urmare, că idealul pentru care am militat din toate puterile

3. Delicatețea euharistică! Iată ce trebuie îndeosebi zilelor noastre de sălbătăcie crescândă. Sf. Ignatius Antiohenul se simțea în drept, la începutul veacului II, să se rostiască în numele celor de-un crez și de-un ideal de viață cu dânsul: „Suntem mireasma de bun miros a lui Hristos”. — Ceeace erau de fapt, în majoritate covârșitoare, creștinii veacurilor prime, grație apropierea de Masa cea de taină. Și ceeace au fost, sunt și vor fi totdeauna, toți cei ce se apropie cu vrednicie de Isus Euharisticul. Căci dela nime nu învață și nu câștigă totodată creștinul atâta fineță de gândire și de simțire ca dela Fiul Omului ce n'a încetat să petreacă între noi, pentru noi. Paginile agiologiei creștine, ori de care veac ar fi vorba, nu pot fi parcurse decât cu cea mai adâncă admirație și edificare. Câtă copleșitoare demnitate în sf. Vasile cel Mare la Jertfelnicul Legii Noui! Și câtă atenție față de euharisticul Isus la acel sf. Venceslau, rege al Boemiei, care lucrează el însuși petecul de hoidă cu grâu menit pentru prescuri, seceră acel grâu, îl alege, îl macină, cerne taina, frământă aluatul, coace frământătura ce va ojunge apoi să fie consacrată! — Gânduri ca acestea să ne frământă și pe noi, ascultând evanghelia Duminecei IV după Rusalii.

și căruia îi vom rămâne credincioși fără șovăire, a fost și este: Școala creștină, în înțelesul plin și nobil al cuvântului. Credem tare că numai evanghelia ne poate mântui, acum și în viitor, în lumea aceasta și în cea care va să vină. Vom fi neam mare și puternic în măsura în care vom adânci creștinismul și vom reuși să-l transformăm în legea esențială a vieții noastre individuale și sociale. Bună și sănătoasă va fi educația, în măsura în care va reuși să formeze din tinerele generații caractere creștine viguroase, oameni în cari energia morală să stea în plină armonie cu voința trupească, cetățeni cu mare respect pentru lege și cu înaltă conștiință a demnității proprii — așa cum cere eterna învățătură evanghelică. Acesta este idealul pe care nu-l poate realiza decât o școală sincer și radical creștină, întemeiată pe concepția de viață a credinței străbune care formează în țesătura sufletului românesc linia stăpânitoare și călăuzitoare.

Nu știm în ce măsură reforma generală ce ni se anunță va ținea seamă de acest postulat care, după a noastră părere, e legea de viață a neamului nostru. Regimul sub care trăim afirmă, ce-i drept, cu toate prilejurile, voința sa hotărâtă de a păstra și a adânci caracterul creștin al țării. Totuși noua lege a învățământului primar nu este destul de limpede în această privință.

Nimeni nu va contesta, de sigur, că d. ministru P. Andrei are orizontul mai larg decât legiitorii din trecut. Legea lui însemnează, fără discuție, un mare progres. Bine aplicată, ea va stârpi în curând analfabetismul și va asigura țării un învățământ inspirat din ultimele rezultate ale științei. — Nu vrem să discutăm nici principiile de care s'a călăuzit. Școala trebuind „să pregătească solidaritatea tuturor forțelor și integrarea lor în statul creator de valori”, școala primară „nu se va mai baza pe vechea concepție individualistă, ci va accentua mereu ideea de integrarea individului în comunitate și de subordonare față de ea”. Ținând seamă de acest caracter social al instituției, se va urmări încă din școala primară „selecția celor mai bune elemente”, prin observarea continuă a copiilor și întocmirea obligatorie a fișelor personale. — Legea accentuează în chip deosebit „caracterul practic și sintetic al învățământului primar”. „Cunoștințele trebuiesc introduse în mintea copilului nu în mod separat, ci integrate în unități de viață”, subliniază expunerea de motive, (spre murea satisfacție a d-lui director dela Blaj Toma Cociș, care de lungă vreme profesază și aplică acest principiu). — Mai departe, o înțelegătoare a legii: pe lângă programul minimal pe care-l vor executa toate școlile,

există și un „program de adaptare specială, deosebit după regiunile economice și geografice, după sat și oraș”.

Iată liniile conducătoare ale educației ce se va da în viitor în chip obligator tuturor copiilor țării, începând cu căminul și grădina de copii (până la 7 ani), școala primară de 7 clase (curs elementar 4 și superior 3 ani), precum și în școlile pentru neștitorii de carte și școlile speciale ce se vor putea înființa pentru perfecționarea și completarea cunoștințelor de baze ale tineretului și adulților.

Multe bune și frumoase. Un lucru însă nu ni-se spune în această admirabilă expunere de motive: cum stăm cu caracterul creștin al școlii, cum și în ce măsură va sta el la temelia creșterii tineretului? Ne liniștește însă chiar art. 1 al legii, care zice: „Școala primară și instituțiile de cultură legate de ea au de scop să facă educația națională, morală, religioasă și socială a copiilor și tinerilor, dându-le în același timp cunoștințele absolut necesare pentru viață”. Așa dar: întâi educație, și numai apoi instrucție; iar educația va fi, între altele, „morală și religioasă”. De perfect acord și deplin mulțumiți, dacă... Dacă această enunțare de temelie se va înțelege și aplica în sensul plin creștin, afirmat de noi mai sus. Lucru pe care urmează să-l arate viitorul. Legea însăși nu ne lasă să ne facem o judecată clară de pe acum. Ea nu afirmă caracterul esențial creștin al școlii, asigură însă educația religioasă. Poate fi bine ori rău; după cum va fi aplicarea. Formula însă cu educația „religioasă” a figurat și în legiunile trecute; totuși școala a fost foarte departe de idealul creștin.

Să sperăm că astădată temerile noastre se vor dovedi neîntemeiate și că, în aplicare, legea va răspunde dorințelor, care nu sunt ale noastre numai ci ale tuturor părinților creștini din țară. Vom fi cel dintâi care ne vom bucura la așa fericită îndrumare a lucrurilor. — Nici atunci, firește, nu vom renunța la dorința de a vedea restaurată și activată pe toată linia școala confesională, instrumentul cel mai potrivit pentru realizarea idealului educativ creștin. Noua lege nu vorbește de acest tip de școală. Nici nu o exclude însă. În art. 4

lasă și altor „instituții publice (șinut, județ, comună, etc.)” puțința de a deschide școli, cu aprobarea și sub controlul Statului, care va „contribui în totdeauna cu plata personalului”. (art. 8). Este aceasta o dispoziție care va trebui meditată și chibzuită cu multă stăruință. Ea poate fi deschizătoare de drumuri noi. De aceea, vom reveni.

Pentru Monumentul Libertății. Se împlinește azi-măine veacul dela evenimentele legendare ale anului 1848, deschise prin adunarea dela Blaj din 3/15 Maiu. Amintirea glorioaselor fapte de afirmare a voinții românești de a trăi liber pe glia străbună este vie în inima tuturor românilor; roadele lor binecuvântate le trăim astăzi cu toții. — Totuși, nici un semn extern, nici un monument nu s'a ridicat spre slăvita lor pomenire. Pe locul adunării dela Blaj și astăzi veghează doar o medestă „Piatră a Libertății”, smerită și singură în mijlocul câmpului.

O reparație se impune cu puterea unei porunci naționale. De aceea, sub patronajul celor doi mitropoliși ai Ardealului, dela Blaj și Sibiu, s'a constituit un comitet pentru strângerea fondurilor necesare ridicării unui monument, care să cinstească memoria înaintașilor și să țină aprins focul dragosii de neam în inimile tinerelor generații. Am publicat și noi, la timpul său, *apelul* pe care acest comitet l-a făcut către întreaga nație românească, cerând obolul tuturor pentru împlinirea demnă a acestei obligațiuni naționale.

Daniile au început a sosi. Totuși, se pare că nu este destul avânt și destulă înțelegere pentru o cauză atât de mare. De aceea, numitul comitet de inițiativă face acum un *nou apel la conștiința neamului*, cerând tuturor să grăbească a-și împlini datoria de pietate față de străbunii din al căror eroism a răsărit libertatea noastră de astăzi. — Subliniem și din partea noastră, cu toată căldura, acest apel. Rugăm pe cititori să-și facă întreaga datorie, nu numai prin contribuția lor personală, ci mobilizând toate conștiințele la jertfa necesară. Repetăm ceea ce am spus altădată, și ceea ce accentuiază și noul apel al comitetului: monumentul trebuie să fie ridicat de nația ro-

mânească însăși, din dania tuturor fiilor Ardealului, dela cel mai bogat până la cel mai sărac! Fiindcă toți suntem urmașii celor dela 1848. Monumentul pînăuit va trebui să fie un act de solidarizare a noastră cu ei, și o mărturisire a unității noastre indestructibile. De aceea și cel mai sărac român să dea ceva, cel puțin o sumă simbolică: 1 leu! Să se adune prin autoritățile comunale, prin conducătorii firești ai satelor această contribuție minimă: 1 leu de suflet pentru „Monumentul Libertății” noastre!

Sumele să se trimită la „Administrația Centrală Capitulară” din Blaj, ori la C. E. C. prin oficiul poștal, cu destinația: „Fond pentru ridicarea unui monument pe Câmpia Libertății — Blaj”.

Colectele noastre

Colectele sunt semnul vieții, al spiritului de inițiativă și de jertfă pentru o idee. Ele pretutindeni, la comunisti ca și la catolici, au în cecece este mai important: propaganda.

Ce este Propaganda? Propaganda este o luptă de cucerire cu forțele spiritului; în ea se cheltuiesc cele mai pure energii, pentru a crea o nouă viață, pentru a cuceri un nou teren pe seama idelilor preconizate.

Pentru un stat sau pentru o religie propaganda este acel țesut care face ca organismul să crească în dimensiuni.

Fiind vorbă de colectele noastre, am dorit ca din bilanțul lor să vedem de câtă forță de realizare dispunem. Fără îndolală bilanțul financiar al unei organizații de propagandă spirituală catolică trebuie să spună mult. Dintr-o serioasă și obiectivă critică a lui am putea scoate cele mai bune probe ale intențiilor ce se urmăresc. Dar din cunoașterea unui bilanț financiar se poate trage și o altă concluzie: această se trage de obicei: trebuie să se pună o puternică frână în a nu se face cheltuieli. Pentru că putem observa două feluri de a se comporta cu banii, nu la noi ci la oricare asociație de propagandă: Cel dintâi și cel mai obișnuit fel este acela de a întocmi un bilanț

□ □ Foia „Unirii” □ □

Umbre și lespezi

— Versuri de George A. Petre —

Ce rar se găsește astăzi câte un poet! Vremea noastră e așa de prozică. Avere, puterea, plăcerea, — iată idolii lumii de astăzi! Cine să mai stea să viseze? — Și totuși visul înalt, poezia, e floarea cea mai aleasă a unei literaturi și a unei civilizații. Ce e cântarea melodioasă față de graul obișnuit, este poezia față de proză. Ea e graul zellor, haină de sărbătoare, „strai de purpură și aur peste țărâna cea grea”. — Aceste gânduri ni le sugerează recentul volum de versuri al d-lui G. A. Petre, directorul Noului Gazete de Vest din Oradea, autorul volamelor „Dumnezeu” (1928) și al traducerilor din Ady Endre „Sânge și Aur” (1930). — Reproducem

GÂND DUMINECAL

Aș vrea o Dumneacă țărănească
Pentru gândul meu păgân.
Toaca utrenței să mă trezească
Și vechi rugăciuni să 'ngân.

Să sune, ca slujba de liturghie
În evlavie de țaran.
Cu ectenii sburătorind în veșnicie
Pasările ecoului van.

Să strivesc îndoeli, ascultând din strana
Cazanăa citită rar
Și să plec, așternând sub icoană
Drum recules din zadar.

Lumina mi-ar lua-o capul în palme
Să-mi dea isbăvelnic sărut
Și sările limpezii s'ar topi calme
În sările ce m'au durut.

Iată, tu ești tânăr și sufletul tău, străin de pământ, are nostalgia cerului. De aceea iubesc poezia și liniștea sufletului, fiindcă și ele sunt de acolo. (lg.)

„Afirmații îndrăsnețe!”

de Pr. Dr. Ioan Stanciu

Acesta este titlul capitolului XI din „Legea strămoșească” (Sibiu, 1938), a omonimului neunit. În acest capitol vrea să illustreze cu exemple ce au făcut uniții cu neuniții după unirea din 1700.

Iubirea aproapelui este incompatibilă cu maltratarea, cu violența. De multeori însă cel care nu are dreptate câștigă cauza prin violență, iar cel ce are dreptate, dar nu vrea să offenseze pe Dumnezeu și pe aproapele injust, pierde cauza.

Dela pag. 95—108, între altele, omonimul pilduește cum uniții au maltratat pe neuniți. De ce oare însă nu ar vrea să știe respectivul

că sfânta unire n'a fost cauza eficientă a cuceririlor și persecuțiilor împrumutate între Români? Unirea, așa cum a fost făcută în 1700, a fost proiectată în așa fel ca să nu fie uniți și neuniți, ci numai uniți. Dovadă este adunarea grandioasă din 1700. Dar cauza eficientă a neunirii au fost Grecii, Sărbii și maghiarii calvini, precum și cei ce s'au făcut instrumentele lor. Fraționarea neunirii a început a crește, nutrită de dușmanii unirii, tocmai când uniții luptau mai tare pentru câștigarea drepturilor politice-naționale.

Omonimul povestește ce făceau uniții cu neuniții, dar, more proprio, „ultă” să însire și ce făceau neuniții cu uniții: „Pretutindenea a pus însuș poporul mâna, ca să delătorească preoții uniți și să pună în locul lor păstori greco-orientali rămași în credința lor de mai înainte, cari nu numai și-au cuprins oficial neimpedecați, ci și în vorbirile lor în contra catolicismului au desvoltat un zel fanatic neînfrănat. Unde nu mergea cu binele, venea rândul la forță. Așa de ex. în satul Aczia din comitatul Albei Români au rupt îngrăditura curții preoților uniți și le-au pus un termen de retragere de opt zile, cari dacă vor trece fără rezultat, va urma depărtarea acelor preoți cu puterea și toată averea și bunurile lor vor fi puse la vânzare. N'au lipsit nici bătăi și maltratare pe uniți și pe preoții uniți mai neascultători de astfel de dorințe. Cu cât se amâna lucrul cu atât se îngrămădau asupra capului lor je-

care dacă s'ar strânge oricâți bani, pe diferite motive de altfel bune, se cheltuesc.

Un al doilea fel este când banii sunt manevrați nu după golurile mari ce se observă și cari ar trebui umplute, ci după un plan care treptat tinde să se îndeplinească. Se compune un așa plan, care tinde să revoluționeze spiritele și să subjuge materia. Nu banul este acela care mărește inițiativa, ci banul totdeauna o poate omori. Sunt oameni cari nu pot să asimileze mulți bani spre scopuri de propagandă, pentru că nu au încă priceperea aceea de strateg și nu sunt în stare să stăpânească în adevărat înțeles o zonă incredințată.

Priceperea în asemenea materie nu vine decât cu vremea. Sunt persoane cari în întreprinderi importante nu acceptă să primească mulți bani deodată, pentru că n'ar ști ce să facă cu ei. Și într'adevăr cei ce urmăresc un ideal, numai atunci apelează la ban, când înțeleg și inițiativa lor și-a dat tot obolul cu prisosință.

Colectele ce se deschid în biserică noastră, parte sunt pentru noi și parte pentru biserică universală catolică.

Analizând apoi scara în regres a colectelor noastre, este bine să remarcăm, nu idealul care ar mări sumele colectate, ci și un fenomen cu totul natural — „neîncrederea” — pentru că dacă nu se văd roadele banilor ce se strâng pentru misiuni, căci nu se pot vedea, a celor colectați pentru Agru țărăni agricoli vreau să le vadă. E fapt și cu toții știm că se fac socoteli în regulă, dar banii nu produc efectul pe care lumea îl așteaptă: propaganda. Poate nu se caută și nu se prețuesc acele elemente din sânul clerului și dintre laici, cari ar putea face o folositoare propagandă și cari s'ar putea antrena pe viitor să poată conduce officii de propagandă catolică.

Ce ar zice agricii noștri apoi, dacă ar vedea la Agru întreprinderi caritative, cum ar fi sanatorii, azile pentru bătrâni etc., când în multe țări catolice susțin sanatorii gratuite cu zecile și cu sutele?

S'ar putea arăta în nenumărate forme semnele acțiunii și ale carității creștine. Cât de ușor s'ar putea face un sanator îngrijit de

fașurile și prigonirile. Nici un preot unit nu se putea arăta în biserică și totuși poporul nu cerceta nici o biserică... În toate locurile acestea încetase orice funcțiune preoțească și slujbă dumnezeiască și întocmai ca și celelalte momente importante ale vieții, așa se întâmplă și astrucarea morților fără asistența biserică. Ce e drept, împărăteasa a cercat cu unele mijloace blânde să liniștească poporul, însă fiindcă acele mijloace se aplicau de niște mâni acatolice, mai mult stricau, decât „colosiau”. (Vezi: *E. Hurmuzaki*, Fragmente II, pag. 141).

E știut apoi că în popor totdeauna se poate afla cineva care, instigat fiind de cineva, cu deosebire dacă e și turmentat, să nu cruțe nici pe preotul care l-a botezat, l-a cununat, l-a lertat și l-a dat Trupul Domnului, iar el l-a sărutat altădată cu reverință mâinile. De aceea relele, de partea ori cui ar fi, nu pot constitui un argument contra binelui. Se înțelege iarăși că uniții încă au trebuit să se apere. În Blaj s'a păstrat până în anul 1848 un ornament bisericesc în care un preot unit a fost măcelărit la altar în timpul sf. liturghii. Cazul acesta nu trebuie să mire pe nimeni scandalizându-se de popor, căci poporul când face astfel de grozăvii are la spatele său pe cineva care îl instigă. Dacă poporul a omorât un preot în biserică, a fost încurajat de protopopul neunit din Idicel Mihail Popovici, care „întra în bisericile unite, lua sfânta cuminecătură de pe

călugăriței. Câte clădiri expropriate sunt și nefolosite de nimeni, situate în locuri potrivite pentru acest scop, rămase dela profil unguri, pe vârfuri de dealuri și pe locuri pitorești. Câte din aceste n'au fost dărimate pentru că n'a fost cine să le cumpere și materialul a fost vândut pe preț de nimic. Ce frumoase cruci s'ar fi putut ridica în parcurile acele și ce frumoase semne ale carității ar putea fi acele clădiri.

În privința activității, Agrul dela Satu-Mare poate servi de model, pentru că de mai mult timp el are o casă de adăpost pentru cei cari sunt săraci și nu au unde să doarmă noaptea când necazurile îl aduc la Satu-Mare. Iară noi când admirăm catolicismul din alte țări, rezistența lui și spunem că este puternic și că poate într-o bună zi să fie o forță de primă mână în viața publică din Apus, este tocmai pentru caritatea, pentru opera lui de jertfă, de inițiativă și de luminare a lumii.

Banul colectelor noastre dorim să servească două scopuri: munca de a face cadre (care se face mai mult prin forțele spiritului) și caritatea care este cea mai puternică propagandă, ea singură ne poate apropia de frații noștri din Apus. Iară conducătorii și cei ce vin la serbări să nu aștepte să se cheltuiască din rezervele cari sunt atât de necesare.

Banul nostru dorim să servească la dezvoltarea dinamică a ideii de cadre, a încrederii și a muncii caritative.

F. S. Maramureșanu

Comemorare. S'a împlinit o jumătate de veac dela moartea lui Eminescu. În pioasă și înduioșată reculegere, neamul întreg s'a plecat cu smerenie în fața marelui umbre care, mai vie decât toți cei vii, stăpânește astăzi gândirea și simțirea românească.

A scrie cuvinte de laudă și de aprecieri despre necontestatul rege al poeziei și limbei românești, în aceste momente de reculegere care revine cu putere s'guduitoare sbuciumată tragedie a „Luceafărului” nostru, ni-se pare și zadarnic și nepotrivit. Un singur lucru se potrivește cu măreșia clipei: o tăcută închinare, însoțită de cucernică rugă către Dumne-

altariu și în văzul poporului o trântea în mijlocul bisericii” (vezi *I. M. Moldovanu*, Archiv, p. fil. și ist., pag. 741). — Așadar Nicefor Sakkellarios bizantinul nu e unicul.

Omonimul acuză pe episcopul P. P. Aron de violențele generalului Bucow, care le făcea pentru pacificare, reprimând încercările cetățenilor statului, căci acesta e scopul forței statului să reprime dizordinea și să pedepsească pe cei vinovați.

Un singur caz de execuție se pomenește în toată acțiunea de pacificare a generalului Bucow. Anume, la Năsăud, Tănase Todoran și câțiva tovarăși n'au voit să facă jurământ de fidelitate către împărăție, când episcopul Aron a sfințit steagurile regimentului II de graniță. Tănase Todoran a fost frânt pe roată, iar ceilalți spânzurați.

La Făgăraș în 1761, generalul Bucow a poruncit ce e drept să fie spânzurați cei răsvrațiți, dar intervenind episcopul Aron, li-s'a schimbat pedeapsa ca Făgărașenii să nu-și poată clădi biserică în Făgăraș, ci să meargă la cea din Beclean Galați.

Nu ne privește pe noi cel de azi nici ce au făcut uniții cu neuniții, nici neuniții cu uniții. Păcatele unora și altora nu le aprobăm și ele nu se resfrâng asupra dreptei credințe, care singură trebuie să cucerească mințile și inimile oamenilor.

zeu, care a dat neamului nostru strălucirea acestui geniu căruia, pentru rugăciunile celeia ce este „Luceafărul mărilor”, să-i facă somnul lin în împărăția dreptilor.

Implinim această pie datorie cu atât mai mult, că Eminescu a fost legat în chip deosebit de Blaj. Tinerețea lui s'a hrănit din entuziasmul lui Aron Pumnul, după ale cărui îndemnuri a venit el însuși să se adape la izvoarele de lumină ale școlilor Blajului. — De altă parte, apoi, cercetător în adâncuri a marilor probleme umane și sociale, Eminescu a prețuit foarte mult acel factor neîntrecut de civilizație și cultură care este catolicismul, pentru care a arătat totdeauna respect deosebit. — Un nou motiv ca să participăm la această comemorare tristă cu toată inima și cu toată dragostea noastră.

Solemnitățile naționale. Cecace spun eu aici s'a întâmpiat la 10 Mai a. e. Un director de școală primară nu a vrut, în ruptul capului, să lase după lege. A dus copiii uniți în biserică ortodoxă. După slujbă s'au cerut copiii să-i lase a se'nchina pentru Țară și Rege și în biserică lor. Nu a vrut, zicând că țara nu are lipsă de Te-Deum-ul uniților. S'a prezentat apoi preotul unit cu legea în mână la școală, i-a citit legea, iar directorul dacă a văzut că țara are lipsă, și chiar poruncește și uniților să se roage pentru ea, și că el când a dus copiii la altă biserică decât a lor, nu s'a călăuzit de nici o lege, regulament sau dispoziție specială, — cum spune art. II din lege, — i-a lăsat. Legea spune că șeful județului să fixeze ora. Nu a întrebat însă pe nimeni ci a pândit și fixat ora tocmai când uniții erau în timpul slujbei. Asta cu intenția ca să nu poată copiii uniți asista la o parte și din serviciul dela biserică lor.

Aici am ajuns, prin urmare: copiii noștri sunt duși cu sila la slujbele unui cult străin. Și nu ajunge atâta: nu li-se îngăduie ca măcar după participarea forțată la serviciul impus, să se roage lui Dumnezeu și în biserică credinței lor!

Se va spune, de sigur, că e vorba de un abuz condamnabil într'un caz particular. Bine ar fi să fie așa. Dar „cazurile particulare” sunt multe. Cecace dovedește că legea însăși nu e destul de limpede, ci lasă loc la interpretări abuzive! (Pr. *Ioan Cerghisanu*).

Ne subprețuim. Sub acest titlu aduce *Timpul* (13. VI. 39) o seamă de observații cât se poate de juste și de binevenite totodată din peana prof. *I. Stimonescu*, membru al Academiei Române. Cu provocare, între altele, și la rândurile cuminiși ale lui Kogălniceanu către sora sa, care studia la Luneville: „Franța este o țară frumoasă, bogată, civilizată, puternică; dar cum eu nu sunt francez, prefer patria mea. Eu nu aș schimba săraca Moldovă pentru primul tron din lume”, pomenitul prof. univ. și membru al Academiei Române pledează pentru datorința ce avem de a dovedi altora și nouă că, răzlimași pe realizări din trecut și prezent, și noi Români suntem în stare să avem o parte originală în complexul evoluției generale. În continuare, scrie:

„Pentru întărirea acestui adevăr se cere să sădăm o încredere nestânjenită în forțele proprii, mai ales la generațiile tinere, seminți sănătoase din viitor. Pentru stabilirea încrederii să nu le dăm exemple de reală valoare numai dela străini; să scormonim mai cu atenție în trecutul nostru sbuciumat, în prezentul involburat, iar de găsim printre noi fapte demne de imitat să nu le ocolim, să nu le umbrim, ci cu nădejde în mai bine să le relevăm ori unde putem, ori când să prezintă ocazia.

„Iarăși vorbele sănătoase ale lui Kogălniceanu îmi vin în minte: „Să ne împrumutăm dela străini? Da, dar pe lângă galop, cadrile și costume să ne împrumutăm și cu ceva mai serios. Ceva patriotism mai serios, adică în fapte, așa-l că n'ar strica?”

„Urmăm această veche povață? Nu în toate și nu constant, ceea ce înseamnă că nu e preocuparea de fiecare moment, a tuturor, așa cum ne învață chiar desfășurarea evenimentelor din alte țări. Un exemplu ajunge.

„Găsesc într-o carte românească un fapt de sguitor patriotism. Invățătorul dintr'un sat francez în fiecare an duce pe elevii lui în fața unui zid, cu urmele gloanțelor prin care s'a pedepsit un copil francez, care a destăinuit la al săi, poziția armatelor dușmane, din războiul dela 1870. Nu se poate o lecție mai educativă despre eroismul copilului. E de un netăgăduit efect pedagogic, reprodus și în cărțile noastre, în care însă nu este trecut un episod identic din sbuciumul poporului român. Un copil dintr'un sat din Zarand, în vremea revoluției lui Horia, prinde de veste apropierea unui detașament dușman. Fuge repede în clopotnița bisericii și sună clopotul cel mare. Un glonte îi strivește brațul; continuă să tragă cu cel stâng. Ii e zdrobit și acesta. Copilul-erou nu se lasă; apucă frânghia cu dinții. Cade ucis, dar sătenii cu auzit alarma și au scăpat satul de dușmani.

„Scena e aceeași; deosebirea e în folosirea ei în scop educativ. Noi spunem copilul nostru până și numele eroului străin; fapta celui român rămâne înmormântată într'o scriere puțin răspândită asupra Zarandului.

„Școlarul român rămâne emoționat, entuziasmat de eroismul semenului lui de alurea. Așa cu acest exemplu. Așa cu toate tablourile străine ce împodobesc sălile noastre de clasă. Crește copilul în bănuiala că la noi nimic din toate acestea nu se pot arăta, pentru că nu există. Bănuiala poate da naștere la o neîncredere în forțele noastre etnice. Și nu trebuie să fie așa, dacă vrem ca strălucirile noastre în educația copiilor, să ducă la împlinirea gândului Celui ce ne conduce azi.

„Se cuvine a avea deplină încredere în energia noastră vitală, în valoarea noastră etnică, nu inferioară altora.

„Să ne cinstim reciproc munca producătoare; să o arătăm ori de câte ori merită. Să nu o umbrim prin nimic. Să nu ne subprețuim realele însușiri etnice, bine înțeles fără să apucăm calea exagerării nefolositoare. (Prof. I. Simionescu).

Știri mărunte

NUNȚIUL APOSTOLIC dorește să exprime mișcarea episcopilor, capitelor, preoților, congregațiilor, ordinelor religioase de bărbați și femei și altora cari au avut bunăvoința de a-și aduce aminte de dănsul din prilejul jubileului său episcopesc, viea și sincera sa grațitudine, rugând pe Domnul să le răsplătească cu binecuvântarea cea mai aleasă.

București, 12 Iunie 1939

ANDREA CASSULO.

Activitate plătitoare. Duminică trecută Reuniunea „Sf. Maria” a femeilor române unite din Cluj și-a ținut, sub prez. d-nei Livia Dr. Boila, a 37-a adunare generală. După cuvântul de deschidere al d-nei prezidente și a PP. Canonici Dr. Juga și I. Agârbiceanu, d-na Dan a citit raportul general despre activitatea desfășurată în ultimul an în cadrele reuniunii. Din această dare de seamă reiasă că membrele

comitetului (și sigur, multe din celelalte ale reuniunii) se apropie lunar de SS. Taine; fac ork de adorație; au inițiat și iau parte, în fiecare primă Joi a lunii, la rugăciuni pentru țară și neam, în acelaș scop slujindu-se, tot atunci, câte o sf. liturghie; iau parte la deprinderi sufletești și pelerinaje; se îngrijesc de cel puțin două cicluri de conferințe și de împodobirea bisericilor din Cluj, ș. a. Din rapoartele speciale citite de d-nele Dr. Poruțiu și Dr. Deciu apare că această Reuniune a purtat grije de susținerea și funcționarea căminului de zi din cartierul Iris, unde au fost adăpostiți 48 copii săraci, provăzuți cu hrană și îmbrăcăminte, supraveghiați și educați, iar pentru viitorul apropiat se proiectează un cămin propriu, cel pomenit fiind luat cu chirie. — Doamne ajută!

Dela Baia-mare. Duminică, în 6 Iunie c., un numeros și ales public, în frunte cu *Preasf. Alexandru* al Maramureșului, a avut fericita ocazie să asculte la *Baia-mare* conferința d. *Ovidiu Hulea*, dir. lic. „Titu Maiorescu” din Aiud, care a vorbit despre „Luptele marelui Vlădică Inochentie Micu-Klein pentru îmbunătățire soartei Neamului său”. Conferinței i-a premers un „Tatăl Nostru” cântat de corul Astrei locale, sub conducerea d. V. Mocanu și un cuvânt de bineventare din partea d-nei Lulia Dr. Bretan, aceeaș mulțumindu-i și de încheiere, după care corul intonează „Lăsați copiii să vină la mine” și imnul regal. Conferințiarul literat a fost răsplătit cu sincere și călduroase aplauze. (v)

Jubileul C. F. R. Regia Autonomă a Căilor Ferate Române a sărbătorit zilele acestea împlinirea celor șaptezeci de ani dela punerea în circulație a celui dintâi tren pe pământ românesc. Cea dintâi călătorie pe drum de fier, în tren construit în Vechiul Regat, a făcut-o Domnitorul Carol I. dela gara Filaret la Giurgiu, în 26 August 1869. De atunci și până azi, mulțumită grijei Dinastiei noastre, liniile căilor ferate române au sporit mereu, încât astăzi au ajuns la o amploare cu adevărat occidentală.

Locale. Duminică viitoare, a patra după Rusalii, va predica în catedrală pâr. *Gregorin Frictu*, prof. de religie la Școala Normală de Băeți.

— Marția trecută, după amiază, s'a întrunit, la Seminarul Teologic, comitetul *Reniunii arhidiecezane de misiuni*, sub prezidiul pâr. Dr. Vasile Aftenie, canonic, luând mai multe hotărâri privitor la activitatea misionară a Reuniunii într'a doua jumătate a anului.

Cheltuieli cu beutura. După o statistică recentă, în România se bea anual în preț de douăzeci miliarde Lei! Și anume, după soiuri și cantități: 1.330.000.000 litri vin; 72.000.000 litri țuică; 48.300.000 felurite rachiri și 1.600.000 litri spirt 96%. Pentru așa ceva se află bani berechet, precum se vede.

Aniversară de sfert de veac. Sunt tocmai 25 de ani de când s'a ținut la Malta congresul euharistic mondial internațional la care Românii uniți erau reprezentați de ep. Vasile Hossu de binecuvântată pomenire. Zilele acelea neuitate au fost sărbătorite acum de curând de catolicii din Malta, cari s'au întrunit, în număr de peste 250.000, într'un congres impozant, debătând, în 12 ședințe animate, o serie întreagă de probleme la ordinea zilei și privind clerul, studențimea universitară, muncitorimea, etc. La procesiunea cu *Preasf. Sacrament* au luat parte și divizii de armată engleză din infanterie, aviație și marină.

† **Emilia Precup**, născ. Rusan, văduvă de preot, a încetat din viață la Șăușă, Joi, în 8 Iunie a. c., în anul 78 al vieții și 11 al văduviei sale cinstite. — Odihneasă în pace!

Tipografia Seminarului Teologic gr.-cat. Blaj

Apel. Societatea Filarmonică „Gh. Dima”, se felegere cu „Comitetul pentru editarea operelor compozitorului Iacob Mureșanu” a hotărât ridicarea bursei compozitorilor Gh. Dima și Iacob Mureșanu. În acest scop facem apel către toate asociațiile conservatoare, instituții financiare românești, către foștii colegi, elevi și admiratori ai marilor diapioni și întemeietori ai operei de artă muzicală națională a Ardealului, să contribuie cu obolul lor la mentarea fondului pentru ridicarea acestor burse. Sumele rugăm a se trimite la adresa „Banca Abonamentelor Cluj, pentru Fondul busturilor Gh. Dima Iacob Mureșanu”. — Societatea Filarmonică „Gh. Dima” (Cluj, Piața Ștefan cel Mare, Nr. 24).

Telefonul „Uniri

B. Cluj. Acțiunea pentru înzestrarea mănăstirilor ortodoxe din țară nu a încetat. Atâta numai că, pe se pare, nu mai există mănăstiri neînzestrate. Tăușli-s'a făcut roat de o temelie materială care să le asigure existența. — Așa se face și cu cele nou înființate în adunarea eparhială a episcopiei ort. a Clujului, în 7 Mai c., s'a anunțat cu vie satisfacție înjurarea că și mănăstirea „Sf. Elisabeta”, înființată pentru călugărițe-surori de caritate, a fost improspătată cu 300 hectare pădure. — Noi ne bucurăm de date pe care o arată Statul față de instituțiile monastice ortodoxe. Ne întrebăm însă de ce nu are aceeași grijă și pentru ale noastre? De ce nici o mănăstire noastră n'a primit dela Statul român nici măcar de-o biserică ori de cimitir? Nimic. Cu toate că știe și guvernul cum o știe țara — nu s'ar putea să că ar avea ceva de învățat dela cele ortodoxe la privește sfînțenia vieții ori activitatea spirituală și națională pe care o desfășoară!

I. Sibiu. Despre vizita episcopului evanghelic E. ckel și consilierului consistorial Dr. Wahl din Germania avem și alte informații. Din ziare. „Curentul” (15-16) subliniază în deosebi primirea de care s'au împresă distincții oaspeți germani la mitropolia ortodoxă Sibiu, unde s'a dat în cinstea lor o masă aleasă. — fitând de acest prilej — scrie gazeta — I. P. S. Sa mitropolit Nicolae a ținut să sublinieze bunele rapoarte dintre biserica ortodoxă și cea evanghelică și să-și turisească recunoștința pentru tot ce i s'a oferit în anul de studii de către biserica evanghelică din Germania, unde și azi mitropolia ortodoxă a Ardealului trimite anual mai mulți studenți teologi, cari se bucură cu frumoase cunoștințe. Aceleași sentimente le-a primit I. P. S. Sa și ziua următoare, la masa dată ep. ev. luteran Dr. Glondys, unde s'a stăruit pe lângă cât mai strânsă și sinceră colaborare între cele două biserici. — Nu putem decât să ne bucurăm de această manifestare. Pacea și frăția sunt totdeauna mai deosebite decât cearta și dușmănia. N'avem decât să ne exprimăm vica dorință de a vedea înstăpânindu-se la conducerea ortodoxiei românești sentimente cel puțin tot atât frățești și față de Biserica Romei catolice, care oricum, din toate punctele de vedere neasemănat aproape de ortodoxie și de neamul românesc decât feritele secte reformate. Cu cât mai ușoară și mai nădăjduitoare va fi o „sinceră colaborare între cele două biserici” cu învățătură, credință și tradiții cari pe 90% sunt comune!

Am primit și chităm cu mulțumită următorii abonamente:

Pe anul 1939, câte 200 lei dela: Dumitru Mateiu, Oradea; Teodor Mateiu, Beiuș; Mihail Simovici, Cluj; Dr. Leon Sârbu, Blaj; Leontin Sălăjan, Cluj; Teodor Gherman, București; Dr. Iuliu Mureșanu, Cluj; Of. Parohial Dragșina; Of. parohial Sighișoara; Of. Parohial Voșlăbeni; — iar dela d. Mihail Hurducaș, Cluj, 100 Lei.

Curatorul parohiei române-unite din Sânpetru de Câmpie

Publicațiune de licitație

În ziua de 25 Iunie a. c., curatoratul parohiei române-unite din Sânpetru de Câmpie (județul Cluj) va ține licitație cu oferte încheiate pentru darea în întreprindere a lucrărilor de reparație și întreținere a bisericii, rezervându-și însă dreptul să țină și licitație verbală, întrucât altfel s'ar ajunge la acordul dorit.

Valoarea lucrărilor este cea din deviză estimativă care, împreună cu planurile și proiectele speciale și generale, se pot consulta în orice zi de lucru la Oficiul parohial din Sânpetru de Câmpie. — Garanția va fi de 6% din valoarea ofertei, respectiv a sumei asupra căreia rela se va fi căzut de acord și se va depune numai decât în numerar, efecte de stat, sau scrisoare de garanță emisă de vre-o bancă cu prima bonitate.

Sânpetru de Câmpie, la 11 Iunie 1939

Curatorul bisericesc